

XIV

350

350¹

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Emil Hansson

Anmärkningar:

efter Augusta Karlsson

i Vänstads socken,
Färs härad.Augusta Karlsson, som är
omkr. 55 år, är född och
uppväxt i Vänstad.

(10 sid)

Julfirandet i min hembygd,Vänstads socken, för 40 år sen.

Julen, ännu största högtid, har

sedan minnes tider firats

efter ganska stora förbered-

ser. av dessa äro numera

(10 sid)

2
gamla många vorkfallna, så-
som bryggd, ljusstörning m.m.

Den traditionella julgrisen
slaktades omkr. 3 veckor fö-
re jul. Detta gjordes mycket
tidigt på morgonen, i regel in-
nan det var ljus. Vid samma
tillfälle fingo i de blonda fall
något får eller några gän
släppa livet till. Vid den se-
nare behandlingen av köttet

Uppt. av Emil Hansson

efter Augusta Karlsson

i Väststad

Anmärkingar:

användes inte som nu kött kvar-
nar, utan köttet hackades på ett
hackbrädd; därav namnet "hack-
pölsa".

Fad bakst beträffar så är
endast det att anmärka, att vete
och vetebröd ~~endast~~ förekom myc-

4
ket sällan och endast vid högtidligare tillfällen.

Bryggden är, som sagt, numera bortlagd; tyvärr; det öl, som det bryggdes var både gott och hälsosamt. Genom tillsats av någonting som kallades "jär" framkallades en jäsningsprocess, så att det blev alkoholhaltigt. Detta jär förvarade de från denna bryggden till den andra,

Uppt. av Emil Hansson

Anmärkningar:

efter Augusta Karlsson

i Värmland

på så sätt att de järn under
järningen flöt upp skummades
den av och smetades på en ene-
gren där den fick torka. Sedan
kunde den förvaras tills nästa
byggd, såvida den inte hängdes
på ett ställe där den brös, ty

6
det var den förstörd, och sen
var det ingen annan råd än
att gå till gravarna och lå-
na det ramma.

Vad lyset beträffar så använ-
des i regel stränlyse, utom vid
jul och andra högtidliga tillfällen
då salgljus användes.

Lista förberedelsen var en grund-
lig rengöring, skurning av golv
(där inte berggolv användes), bord

Uppt. av Emil Hansson

Anmärkingar:

efter Augusta Karlsson

i Värstads

och stolar, samt putning av alla köp-
pen och tunnaker. Sen till sist stöd-
des på bergslags sand eller fint sön-
derhackat snis.

Sen gamla sedvänjan fortlevde
ännu, att man under julaftonen
skulle äta bröd, som doppats i spa-

8. det efter det kokta köttet. Dessa bröd kallade dom för moljebröd. För övrigt förekom den vanliga julmaten såsom lutfish och risgröt. Kom någon god besök julafsonen, och för resten under hela julen, underfästades han god vässa sätt, ty i annat fall sares det att han var bort julen.

Julgran förekom då inte så mycket som nu, men började mer och mer användas. — Med tanke på djuren så fingo himmelens fåglar sin jul-

Uppt. av Emil Hansson

Anmärkingar:

350

efter August Karlsson

i Kamrad

afkon i form av en juskärva, som
utbyttes nyårsafkon, ty då var den
första i regel utplundrad. Även hus-
djuren fingo sin andel i form av ett
extra föder hö om afkonen efter den
normala utfodringen. Detta föder
var ganska förvålligt tillagat.

men det kunde också behövas, ty när
den juldagen var det den mest ut-
präglade stillhet; djuren skulle ut-
podras med det allra nödvändigas-
ta, och var och en stannade hem-
ma hos sig, om man frånvarar
ett besök i kyrkan.